

महाराष्ट्र राज्यामध्ये स्त्रीयांवर होणा-या
अत्याचारांना आज घालण्याच्या संदर्भात
श्रुतिदलाची [टास्कफोर्स] स्थापना
करण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन

गृह विभाग,

शासन निर्णय क्रमांक एमआयएस. ०६९५/स्टेट/३/पोल-१३,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२. दिनांक: २४ जून, १९९६.

पार्श्वभूमी :-

केंद्रीय शासनाने समाजातील दुर्बल घटकांबाबत [अनुसूचित जाती/जमाती,
स्त्रीयां व मुले] सन १९९० ते १९९४ या कालावधीत, झालेल्या गुन्ह्याबाबत
आढावा घेतला होता. सदर आढाव्यामध्ये महाराष्ट्राबाबत खालील निष्कर्ष
आढळून आले :-

- अ) भारतामध्ये स्त्रीयांवर होणा-या गुन्ह्यांपैकी सर्वाधिक गुन्हे महाराष्ट्र
राज्यात नोंदविण्यात आले आहेत. हे प्रमाणे भारताच्या १६% आहे.
- ब) यापैकी बहुतांशी गुन्हे हे हुंडाबळी व स्त्रीयांचा छळ या प्रकारचे
आहेत.
- क) सदर गुन्ह्यांपैकी बहुतांश गुन्हे हे मुंबई, पुणे, नागपूर, अमरावती
आणि भंडारा या परिसरात घडले आहेत.
- ड) महाराष्ट्रमध्ये जवळपास ३०% गुन्हे हे न्यायालयांमध्ये ह्यारे
एक वर्षापासून ते ३ वर्षांपर्यंत प्रलंबित आहेत.

उपरोक्त गुन्ह्यांना आज घालण्यासाठी केंद्र शासनाने प्रासुष्याने
खालील सुचना देण्या आहेत :-

- १) समाजातील दुर्बल घटकांवर विशेषतः महिलांवर होणा-या अत्याचारा-
बाबतचे प्रस्थापित कायद्याचे ज्ञान पोलीस दलात अधिक संवेदनाशील
पद्धतीने करून देणे.
- २) समाजातील दुर्बल घटकांबाबतच्या गुन्हेगारांच्या संस्थांना अशा
त-हेने प्रसिद्धी देणे कि जेणेकरून समाजामधील व्यक्ती अशा प्रकारचे
गुन्हे करणा-या गुन्हेगारांविरुद्ध तक्रारी करण्यास पुढे येतील आणि
संभाषण [पोटेन्शियल] गुन्हेगार असे गुन्हे करण्याचे टाकतील.

- ३] दुर्बल घटकांविस्तृत्या गुन्ह्यांवावतये न्यायालयातीत प्रलंबित व्हेले वेगाने हाताळणे, आरोपींना योग्य ती शिक्षा देणे अथवा निर्दोष जाहीर करणे इत्यादिबाबत नियमोत्तरे सनियंत्रण [मॉनिटर] करणे.
- ४] ज्यांना भयानक अनुभव घ्यावे लागले अथवा यातना सहन कराव्या लागल्या अशांना मार्गदर्शन करणे. त्यांना मोफत कायदेशीर सल्ला देणे व महिला कल्याणाबाबत कार्यरत स्वयंसेवी संस्थाशी पोलीसांनी संपर्क ठेवणे.
- ५] महिलांविरुधी गुन्ह्यांना आज्ञा घालण्याच्या तरतुदींचे/कायद्यांचे अधिनियमांचे विशेष आकलन करून देण्यावर पोलीस प्रशिक्षणात भर देणे.
- ६] वरील सूचना वा इतर सूचना यांचा अंमलात करून कुती योजना, [ऑक्शन प्लॅन] आखून विशिष्ट कालावधीत सुधारणे घडवून आणण्याच्या हेतूने संबंधित विभागाच्या अधिका-यांचे कुतीदल [टास्क फोर्स] एका वारिष्ठ अधिका-याच्या नेतृत्वाखाली नियुक्त करणे.

शासन निर्णय :

केंद्र शासनाच्या या सूचनांची अंमलबजावणी करण्याचे राज्य शासनाने ठरविलेले असून या सूचनांवावत [क्रमांक १ ते ५] अंमलात करून मार्गदर्शन करण्यासाठी व सल्ला देण्यासाठी खाली नमूद केल्याप्रमाणे कुतीदल [टास्क फोर्स] स्थापन करण्याचा शासनाने निर्णय घेतलेला आहे -

१] अच्यर सुउप सचिव [गृह], गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२	[अध्यक्ष]
२] प्रधान सचिव, विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.	[सदस्य]
३] सचिव [अपील व सुरक्षा], गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२	[सदस्य]
४] सचिव, गृह [विशेष], गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२	[सदस्य]
५] सचिव, महिला व बालकल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२	[सदस्य]
६] अध्यक्ष, राज्य महिला आयोग	[सदस्य]
७] पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई-३९	[सदस्य]
८] पोलीस आयुक्त, मुंबई	[सदस्य]
९] संचालक, सरकारी अभियोग, मुंबई	[सदस्य]
१०] पोलीस उप महानिरीक्षक [महिला अत्याचार प्रतिबंधक कक्ष]
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.	[सदस्य]
११] संचालक, महिला व बालकल्याण, पुणे	[सदस्य]
१२] उप सचिव [कार्यालय पोलीस-१३], गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई.	[सदस्य सचिव]

सदरह सूची दलाची स्वाधना पूर्विली प्रभाषाने दिनांक २४.११.१९९५ पासून करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

[अ. दा. कारखानीत]

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन, गृह विभाग.

प्रति,

मा. राज्यपाल यांचे सचिव,

मा. मुख्यमंत्री यांचे सचिव,

मा. उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव,

मा. राज्यमंत्री [गृह] [आयुक्तालये] यांचे खाजगी सचिव,

मा. राज्यमंत्री [गृह] [ग्रामीण विभाग] यांचे खाजगी सचिव,

मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन यांचे स्वीय सहायक,

अप्यर मुख्य सचिव [गृह], गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई
यांचे स्वीय सहायक.

प्रधान सचिव, विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

सचिव [अपिल व सुरक्षा], गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

सचिव [गृह] [विशेष], गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

सचिव, महिला व बालकल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई-३२,

पोलीस आयुक्त, मुंबई,

संचालक, सरकारी अभियोग, मुंबई,

पोलीस उपमहानिरीक्षक [महिला अत्याचार प्रतिबंधक कक्ष],

महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,

संचालक, महिला व बालकल्याण, पुणे,

उप सचिव [कार्यासन पोल-१३] गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

सर्व मंत्रालयीन विभाग,

गृह विभागातील सर्व कार्यसिन अधिकारी,

विशेष व सचिव, गृह विभाग, प्रोजेक्ट-१२३४

सर्व पोलीस आयुक्त,

सर्व पोलीस अधीक्षक,

निवड नरतो, गृह विभाग [पोल-१३].